

Άνθρωποι στο τετράγωνο

«Ένας ελέφαντας στο δωμάτιο» από την ομάδα enacttheatre

Της Νόνας Μολέσκι

«Σε όλα ένα τέλμα υπάρχει./Ακόμη και στη θλίψη αυτήν εδώ./Το βλέμμα στο παράθυρο κολλά/σαν φύλλο πάνω στον φράκτη./Μπορείς να βάλεις στο ποτήρι νερό./Να κουδουνίσεις με τα κλειδιά./Μοναξιά./Ο άνθρωπος στο τετράγωνο».

(Ιωσήφ Μπρόντσκι, μετ. Γ. Μολέσκη)

Το ποίημα του Ιωσήφ Μπρόντσκι είναι γραμμένο για τη μοναξιά του ενός. Φέτος οι άνθρωποι έμαθαν τι σημαίνει «η μαζική μοναξιά» ή «η μοναξιά των πολλών» ή «οι πολλές παράλληλες μοναξίες». Η ομάδα enacttheatre σε συμπαραγωγή με το Κέντρο Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ παρουσίασε το «Ένας ελέφαντας στο δωμάτιο», όπου σ' ένα ομαδικά επινοημένο κείμενο ανέλυσε το θέμα των παράλληλων μοναξιών και βρήκε κατάλληλη σκηνική φόρμα για την παρουσίασή του.

Πέντε «άνθρωποι στο τετράγωνο» (Ανδρέας Δανιήλ, Έλενα Καλλινίκου, Ανδρέας Μακρής, Μαρίνα Μακρή, Λουκία Πιερίδου), καθισμένοι σ' ένα μακρύ τραπέζι μετωπικά προς το κοινό, σε απόσταση και στάση ασφαλείας μεταξύ τους, με σώματα άκαμπτα και ακίνητα, σε συνθήκη μη παραβίασης του χώρου του Άλλου (καλλιτεχνική επιμέλεια Αλέξης Θεμιστοκλέους). Φράσεις που δεν δένονται σε διάλογο, δεν γεφυρώνουν το χάσμα, απλά διακόπτουν τη σιωπή, για όσο ηχούν, μετά αυτή επιστρέφει.

Το κρώξιμο των πουλιών- και οiwνός, και γεγονός μέσα στην απουσία άλλων γεγονότων. Το ηχητικό τοπίο (Μαριάννα Μιχαήλ) πυκνό και άδειο ταυτόχρονα. Ο χώρος κομμένος σε ατομικά κενά αέρος, ο χρόνος... κομμένος γενικώς, κάποιοι το μέλλον είναι κενό, κάποιοι άλλου ζοφό, πάντως τα σταματημένα βλέμματα των πέντε δεν το διακρίνουν. Κάτι γκρίζο και βαρύ έχει εγκλειστεί μαζί με τον καθένα, ένας ελέφαντας στο δωμάτιο, ένας όγκος θλίψης.

Στην αρχή της παράστασης, με τα πρώτα εύστοχα του κειμένου, με την αποδοχή του ευρήματος της

σκηνικής αδράνειας, με την εντυπωσιακά στοχευμένη και δουλεμένη συμπεριφορά των ηθοποιών, εμείς οι θεατές αναμφισβήτητα αναγνωρίσαμε τον εαυτό μας στα καταγραμμένα συναισθήματα και στις διατυπώσεις σκέψης και συντονιστήκαμε με το δρώμενο. Είχαμε κοινό έδαφος με τους δημιουργούς της παράστασης. Είχαμε κοινή εμπειρία, την οποία την ζήσαμε χωρίς, έτσι όπως μας το έδειχναν στη σκηνή.

Αλλά από κάποιο σημείο και μετά προσωπικά άρχισα να μη συμβαδίζω με το κείμενο, ίσως επειδή ανέμενα εξέλιξη, ανέμενα να διακρίνω κάποια κατεύθυνση, ανέμενα ν' ακούσω κάτι πέραν αυτών που είχα σκεφτεί ή αισθανθεί στις γκριζες μέρες συγκατοίκησης με τον δικό μου ελέφαντα στο δωμάτιο. Αντιλαμβάνομαι ότι όλο το νόημα

της παράστασης είναι η απουσία της εξέλιξης, η ακινησία των πραγμάτων. Όμως όταν ένα κομμάτι πραγματικότητας, ένα κοινό βίωμα μετουσιώνεται σε έργο τέχνης, αρχίζουν να λειτουργούν άλλες νομοτέλειες. Κατά την άποψή μου, υπάρχουν κάποιοι εσωτερικοί κανόνες που δεν επιτρέπουν την επανάληψη ή το βάδην επί τόπου.

Ίσως η μακρά περίοδος της περιορισμένης και της εξ αποστάσεων δραστηριότητας που πέρασε και άλλη μία, αδιευκρίνιστης διάρκειας, που έρχεται, μας έκαναν να τα πούμε και να τα σκεφτούμε όλα όσα ήταν στην επιφάνεια ή στο πάνω στρώμα του μυαλού και της ψυχής μας. Και για να πούμε και να σκεφτούμε κάτι πιο βαθύ, πιο ανειπίωτο ακόμα, ή, έστω, κάτι πιο ενδιαφέρον για τους γύρω μας, χρειάζεται κάποια απόσταση.